

Är det verkligen katastrof att inte få skjuta lodjur?

Jägarorganisationernas hållning i debatten har urartat menar Svenska Rovdjursföreningens ordförande Björn Ljunggren. De förlorar i trovärdighet när de även på ansvarig nivå fortsätter att uppvisa bristande respekt för naturskyddsmotiv och riksdagsbeslut.

ROVDJURSDEBATTENS VÄGOR har länge gått höga. På sistone tycker jag dessvärre att den i flera avseenden urartat. Jag syftar på ett flertal uttalanden och ageranden från jägarorganisationerna, samt – i många fall – brist på uttalanden och agerande.

Det mest påfallande är den senaste tidens debatt om Naturvårdsverkets (NV) beslut att inställa lodjursjakten utanför renskötselområdet. Beslutet har väckt känslor som om det gällde att ta ifrån alla jägare vapnen eller att förbjuda älgjakt. Man leds i tankarna till liknelsen med att beröva ett barn sin slickepinne. Överilade uttalanden från ensstaka jägare är förstås naturliga, men när det handlar om topparna i jägarorganisationerna blir man minst sagt häpen.

Ett av de uttryck som använts, bland annat av Jägareförbundets tf generalsekreterare och av jaktvårdskonulenten i Värmland är "katastrof".

Hur betecknar dessa herrar världssvälten, de återkommande översvämningarna i Bangladesh eller jordbävningen i Iran?

Förtjänar personer/organisationer som gör sådana uttalanden någon som helst tilltro? Av barnhärtyghetskäl avstår jag från att ge fler exempel på fullständigt bisarra yttranden, men det finns en rik källa att ösa ur.

DET SÄGS FRÅN ansvarigt jägarhåll att lojaksbeslutet kommer att medföra att jägarna inte vill ställa upp och inventera, att tjuvjakten kommer att öka, att förtroendet för Naturvårdsverket nu är helt borta, etc.

I alla upprädda uttalanden har jag kunnat finna ytterst få (för att uttrycka mig diplomatiskt) försök att ge en allsidig belysning av NV:s ställningstagande.

Sveriges riksdag antog i mars 2001 den så kallade rovdjurspropositionen "Sammanhållen rovdjurspolitik".

Utan att gå in på detaljer så stadgar denna

beträffande lodjur en miniminivå i landet på 300 årliga föryngringar, vilket motsvarar cirka 1 500 djur. Strävan ska vara att minska lostammen i renskötselområdet, medan motsvarande ökning ska ske utanför detta. Inventeringarna (till betydande del genomförda av jägare) visade för vintern 2002/2003 231 föryngringar av lodjur.

Menar jägarorganisationerna att Naturvårdsverket ska bryta mot ett riksdagsbeslut?

MAN ANFÖR FRÅN jägarhåll bland annat att vi i själva verket har fler loföryngringar än inventeringen visade, vilket kanske är sannolikt, eftersom alla områden inte blivit fullständigt inventerade.

Inga försök görs dock att leda i bevis att siffran verkligen skulle vara 300 eller däröver. Om vi bara hade kunnat få jakt på några enstaka djur skulle inte reaktionerna ha blivit så starka, säger man vidare.

Fan tro't. Mot detta talar all tidigare erfarenhet av jägarorganisationernas agerande då något gått dem emot.

En väsentlig orsak till att jakten nu måste inställas är de allt för höga kraven tidigare år från jägarorganisationerna och LRF. Naturvårdsverket har under galgen, under förtäckta hot om att jägarna kommer att vägra medverka vid inventeringarna, tvingats fatta beslut om alltför höga jaktkvoter. Nu ser vi vart det har lett.

YTTERLIGARE EN VIKTIG komponent i sammanhanget är EU:s inställning till den svenska lodjursjakten. SRF har i alla år hävdat att lodjursjakten utanför renskötselområdet strider mot såväl Bernkonventionen

som EU:s habitatdirektiv. Vi har dock inte drivit frågan eftersom vi ansett att de biologiska motiven att förbjuda lojakt inte varit tillräckligt starka. På den punkten står vi jägarorganisationerna mycket nära.

EU-kommissionen har anfört starka skäl mot den svenska lojakten och – såvitt jag förstått – har NV haft sådana underhandskontakter att man förstått att EU-kommissionen skulle komma att lämna ärendet till EU-domstolen om NV beviljar lojakt utanför renskötselområdet innan det miniminivå riksdagen stipulerat är uppfyllt.

Ett beslut i EU-domstolen skulle med all säkerhet leda till ett stopp för mycket lång tid framöver för lojakt i Sverige. Sannolikt har alltså NV:s beslut inneburit att vi även i fortsättningen kan fatta beslut på nationell nivå och återgå till att jaga lodjur den dag stammen uppnått miniminivån.

För detta får man bara inhösta invektiv från jägarorganisationerna.

MED DETTA LÄMNAR JAG lodjuret och övergår till vargen. Även här är argumentationsnivån från jägarsidan mycket låg. Låt mig bara omedelbart förklara att jag har den allra största förståelse för dem som drabbas av skador. Självklart ska allt göras för att förhindra skador av olika slag.

Men jag hävdar att jägarorganisationerna kraftigt överdriver problemen och nedvärderar möjligheterna att komma tillrätta med dem. Man gör sig gärna till tolk även för tamdjursägare och glesbygdsbefolkningen i stort.

De senaste tre åren har i genomsnitt 100 får dödas av varg och ett ensiffrigt antal nötdjur.

I ersättningar för dödade djur har utbetalats ett antal 100 tkr/år. Skador på får kan i betydande utsträckning förhindras.

Sommaren 2002 kunde vi från LRF och Jägareförbundet läsa uttalanden om att det skulle kosta tolv miljoner att stängsla in ett område i sydöstra Värmland.

Jag har inte analyserat denna kalkyl, men reagerar mot ensidigheten i argumentationen. Vid nyuppsättning är rovdjursäkra stängsel inte dyrare än konventionella stängsel. Om konventionella stängsel redan finns kan djurhållaren börja med att se till att dessa är i funktion, att de sluter tätt till marken (vargen tar sig inte in genom att hoppa utan genom att krypa – hur ofta upplyser man om det?).

Nästa steg är att komplettera ett befintligt stängsel med eltrådar – en upp till och en nertill. Redan med

dessa – förhållandevis enkla – åtgärder har man kommit långt i säkerhet och det kostar definitivt inga tolv miljoner! Ytterligare enkla åtgärder skulle kunna nämnas (men det görs inte från jägarnas sida).

JAKT ÄR DEN "ÅTGÄRD" som oftast framhålls. Detta trots att man borde veta hur sårbar den skandinaviska vargstammen – ett 100-tal djur – är.

I alla år har man från jägarnas sida talat om en explosionsartad ökning. Vissa har till och med hävdat att etappnivån 200 djur redan är nådd och ordföranden för Jägareförbundet i Värmland sade i december att det finns 150 vargar i Värmland med omnejd (hur stor är Värmlands omnejd?).

Jägarorganisationerna framhäver – nästan som ett mantra – den oro som glesbygdsbefolkningen känner inför främst vargen, hur människor inte vågar gå i skogen och plocka bär, inte vågar låta barnen gå ensamma till skolbussen, etc.

Man glömmer gärna att det finns många ute i bygderna som inte alls känner denna oro, utan välkomnar vargen som ett natur-

ligt inslag i den biologiska mångfalden. Jag betvivlar inte att en stor del av glesbygdsbefolkningen verkligen upplever obehag.

Vad beror då detta på? Hur många människor har dödas av varg? Denna information – satt in i ett perspektiv jämförd med andra risker och faror – lyser helt med sin frånvaro.

Det finns en djurart i Sverige som årligen orsakar skador för miljardbelopp och dödar och lemlästar ett stort antal människor. Jag tänker naturligtvis på älgen. Bryr jägarorganisationerna sig om den oro jag känner när jag eller mina nära och kära färdas nattetid, i gryning eller skymning på vägar utan viltstängsel?

Den dag man kräver att också älgstammen ska reduceras till en miniminivå kommer jag att tro på att deras omsorger om människors välfärd verkligen är äkta.

TJUVDJUR PÅ stora rovdjur är betydande. Fortfarande saknar jag krafttag från jägarorganisationerna. De verkliga avståndstagandena från den illegala jakten saknas i huvudsak. I stället framhåller man att man har förståelse för att folk tar saken i egna händer.

I Jägareförbundets rovdjurspolicy kallas det inte illegal jakt utan "illegal avlivning" och förbundets ordförande framhåller att de som ägnar sig åt detta inte är jägare!

Ett lika häpnadsväckande uttalande kommer från jaktvårdskonulenten i Värmland. Han går till storms mot NV:s förslag att avsätta mer pengar till polisen för att bekämpa illegal jakt.

Vilket annat skrä skulle tacka nej till att få hjälp från samhället för att rensa ut rötäggan? Hur ofta kan vi i jaktpressen läsa hur extremt osannolikt det är att en människa angrips av varg? Hur ofta framhåller man att det finns mer än 2 500 vargar i Minnesota (hälften så stort som Sverige), 2 000 i Spanien och 500 i Italien? Överallt utan några stora problem eller något stort folkligt motstånd. Människor dödas inte, det finns vilt kvar i skogarna och skadorna på tamdjur är måttliga trots att man inte nått lika långt som vi i fråga om skyddsåtgärder.

DET SKA BLI spännande att se om jägarorganisationerna vågar gå i polemik med den norska tv-filmen som försöker leda i bevis

att den skandinaviska vargstammen i själva verket grundar sig på utplanterade vargar.

Denna film lär nu gå runt i stugorna i varglänen. I sin ensidighet är den till och med värre än jägarorganisationerna.

Det finns tungt vägande fakta som talar för att invandring på naturlig väg är långt sannolikare. Kommer vi att få se denna argumentation i jaktpressen? Jag tror det tyvärr inte. Möjligen i någon bisats för att sedan kunna hänvisa till denna.

Hur ofta förekommer åsikter från rovdjursförespråkare i jaktpressen? Så gott som aldrig skulle jag vilja påstå. Detta till skillnad från till exempel Våra Rovdjur.

Personligen har jag två gånger fått ett skriftligt löfte från den tidigare chefredaktören för Svensk Jakt att han

Jägarna har allt för länge tillåtits styra allt för mycket

skulle göra ett reportage om Rovdjursföreningen. Löftet uppfylldes aldrig, trots att det avgavs långt innan han slutade. Jag har påmint nuvarande chefredaktör om det, men inte fått något svar. Sannolikt är man så klarsynt att man inser att de egna argumenten inte tål att konfronteras med andra.

JAG PÅSTÅR ATT JÄGARNA med sin ensidiga argumentation och sin överbetoning av problemen i själva verket aktivt bidrar till den oro en del människor känner.

Att ständigt bli matad med information om hur väldiga problemen är och hur glesbygdsbefolkningen känner oro – utan att informationen balanseras – leder naturligtvis till att man känner oro. Klart är att om jägarna slutar med sin överproblematisering av vargen och för en mer balanserad diskussion skulle möjligheterna till en attitydförändring öka radikalt.

Jägarna har alltför länge – inte minst i kraft av det så kallade allmänna uppdraget – tillåtits styra alltför mycket.

Nu måste de inse att det har randats nya tider och att de står inför ett vägval.

Antingen fortsätter de på den inslagna vägen och förlorar mer och mer i trovärdighet eller så visar de civilkurage och vågar föregå med gott exempel genom att föra en mer saklig och allsidig diskussion.

Detta skulle naturligtvis inte tas väl emot av de mest högljudda inom jägarkollektivet, men helt klart är att jaktens anseende på sikt skulle ha mycket att vinna.

BJÖRN LJUNGGREN

Illustration: HARRICE SÖDERLUND